

Yurmeende

Banndiraabe, janngoobe, teddube –

Widtooji kollii wonde demngal Pulaar ina aldi ina yaaji. Doo noon amin njidi hollude on won ko on ngoowaani yiide, hono oo dɔo - ɓ

Kala dɔo nji'don hono ngal alkulal ɓ paamon ko alkulal ñ ɓ = ñ

ɓamri	=	ñamri	ɓNale	=	Ñale
ɓebbe	=	ñebbe	ɓNeepo	=	Ñeeño
apde	=	añde	ɓNappude	=	Ñaññude

E fuddoode aduna, Alla tagi ko Aadama e Haawa. E oon sahaa ebe badinoo Alla no feewi. Alla ina yidnoo be, ina horsinnoo be haa halfini be kala ko o tagnoo e aduna – Alla ina teddinnoo be. Alla wonndunoo ko e mabbe.

Alla tagii ñemmbaani; baylo so ina taga ñemmbat.

Nde Alla tagi winndere mum ndee fof haa gasi, Alla wii, “Tag en neddo; mbaɗ en mo hono men.” Ndeen o tagii Aadama e punndi. O yëewi, Aadama ina haani dañde mo wallondiri; o tagi Hawaa mbele ina wona ballodiido makko, hono joom suudu makko.

E goonga Alla hokkiino yimbe teddungal. E waktu Aadama e Hawaa; gacce, tuundi - ðum fof

anndanooka, ngam ko balli mehi be mbadnoo. Ko noon Alla tagirnoo be. Be nguurnoo ko e dokke Alla e nder weltaare e wellitaare.

Dum fof e wayde noon Alla rokkiino be kala mbellamma e neema fof no fotirnoo haa heddii gedel gootel. Alla wii Aadama e Hawaa, “Nguuree e ledde gesa baa fof haa heddoo e lekki hakkunde gesa baa.”

So bidɗo fiyii jinnaado mum, anndu ndaartaani duwaawu.

Kono diin gilli di Alla rokki Aadama e Hawaa yonaani . Aadama e Haawa luutndii haala Alla kaa. Alla mettini e ko be calii haala mum, be kedii haala Seydaane. Alla mettinani be. Duum laati bonannde. (So baaba wii, “Bidɗo, wad!” bidɗo wii, “Mi

wadaani.”, baaba mettinat.) Be luutndiima haala Alla. Gite mabbe peerti; be nganndii ko be boliibe.

Barke nanndii e baamun.

Hoolaare, gilli Alla ina mawnunoo e Aadama e Hawaa haa Alla resndii be kala ko o tagnoo. Aadama e Hawaa mbonnii hoolaare, luutndii haala Alla. Alla tayii be, itti be e mbellamma mo wadnoo be oo; itti be e nokku mum ceniido o, sabu Alla ko ceniido. Ko Aadama e Hawaa luutndii haala Alla kaa, addii tayondiral hakkunde mabbe e Alla. Ko duum woni bakkaat. Bakkaat ko kala ko yahdaani e yidde Alla. Mbele wonaa: Ko nagge duri; ko duum biyum muynata? Lella diwataa biyum sora!

**Ndeen noon, tawde ko en iwdi Aadama e Hawaa
ñawu mo be kebi walla bakkaat dewdo e mabbe oo,
woppaani en.**

**Hulde gacce buri hulde maayde, sabi maayde alaa e
jaasre.**

***Hol ko kulirten gacce haa keben welditde e
Joomiraado, joomi men?***

**Joomiraado jabataa teddinde en sabu bakkaat
(gacce). Ndeen noon feere hulde gacce (bakkaat)
mbele hebta jokkondiral e Alla ko qirlitaade, waajtoo
hoore mum tawde en nganndii luutndaade ina fawa
en gacce (bakkaat). Kala jabdo qirlitaade bonannde
mum ruttii rewi yidde Alla ndee, oon fotaani hulde**

maayde. Ndeke noon aan kuldo maayde, ndaartu dadndoore.

Fulbe mbii : Gaccugol tirataa gacce.

Aadama e Hawaa kebiino weltaare, neema wuurde e weltaare sabu nguura gasii alaano, li ‘am (deppaas) ṇakkii dūm fof Aadama anndaano. Deen gede fof e kala muuyo ngo be poti jogaade Alla ko ko fewji ina badini be. Teddungal ina wonnoo hakkunde maɓbe e Alla. Ngaal teddungal bonii haa ina buujitoo.

Kono mbele Alla ina woppa be melew, tawde tan be luutndiima dūm?

Jiknaado ko yoori bernde koo fof haanaani weddaade biyum, batte bidɗo oo wadii ko boni. So dūm wadi

maa bonannde yaaj. Seydaane dapa sago mum.
Ciftoree! Ko Seydaane addunoo luural hakkunde
Aadama e joom suudu mum e Alla. Tee ko oon
Seydaane kadi wondi e men haa hannde. Hay kanke
Seydaane ko dow o wonnoo, ko e neema mawdo Alla
wadnoomo, Alla rokkiino mo darja; ko oon darja dey
murtini mo haa o yeditii Alla. Ndeen gacce kebii
Seydaane, wutte laabdo mo Alla boornunoo mo; Alla
itti oon wutte, weddii Seydaane les mbele yalta e
nokku mum ceniido oo. Seydaane mettinii, heddii ina
ndaara fedde; o fuddorii ko Aadama e Hawaa.

Hol feere njogi daa aan e hoore maa, so gooto e
besngu maa woofi laawol? Mbele wonaa a haalat, so
o nanaani njagga piya?

**Ngaal gollal wonii kuugal. Caggal ngaal kuugal
mbele foti wonde hakkunde mon ko tikkere walla
ngangu haa abada?**

Alaa!

Hol feere caggal kuugal ngal?

**Ko welnaade cukalel ngel haa hakkille mum arta
kollaa ngel feere no ngel foti woorude. Aadama e
Hawaa ne ko noon hakkunde mum'en e Alla wayi.
Nde be luutndii haala Alla ndee, gite mabbe peerii, be
nganndii ko be balli boli. Ndeen be nani teppe, be
boli berfetti ledde ko be cuurdi terde mabbe. Kono
ndeen feere nde be njogii alaa ko gaynata heen.**

**Alla Joomiraado hesditini gilli mum e mabbe.
Joomiraado ne anndi neddo ko tagoore mum, saabii o**

**feewnani be comci guri. Diin guri ummii ko e kullon
maayno kon caggal nde Aadama e Hawaa
mbakkodini.**

**Joomiraado ko joom peewal, joom njurum. Nde
Joomiraado libi jaawoore e Aadama e Hawaa, o fawi
be kuugal. Ngaal kuugal saabii dum ko bakkaat mo
be mbadi oo. Ko oon bakkaat kadi woni mo men
hannde.**

**Mbele eden njogii safaara bakkaat men? Maa wood
wii be: mido juula, wooda wii be: mido hoora, bee
mbiya: pande fof walla Aset fof mido hirsaa ngaari mi
wada sadak walla jumaa mido defa jiiri mi sakko
walla juulde fof mido wada kabbe kaalis mido hokka
yimbe. Dee gede fof ina mbeli yiide, ina mbeli nande.**

Kono mbele golloowo deen gede oo mbele omo laabi cer, mbele gede dee ina laabi?

Ko laabi ummotoo ko to Alla. Alla neldii en ko laabi ko aldaa e tuundi; Alla neldii en sadak timmudo mo alaa ella. Alla neldi en ko Iisaa mbele wonaa laawol men fayde e makko, mbele Iisaa ina wona maande guurtingol gilli, cehilaagal gila e fuddoode ngal.

Fulbe mbii: Jey gacce ko tawaado e wiidnde.

En kebii anndude hay so seeda e fuddoode aduna no waynoo. Fulbe mbii: “Jey gacce ko tawaado e wiidnde.” Ko tinndol coomngol maanaa. Eden nganndi maamiraabe men Aadama e Hawaa, fodde duubi keewdi ina bilii hakkunde men e mabbe kono ko foti no gabbel ceenal seerndaani en e mabbe to

banngɛ bonannde nde ɓe mbaɗnoo hono bakkaat oo.

E ballal Alla jukkondiral wadii caggal nde Alla holli ɓe bonannde maɓɓe. Enen fof en kebii heyɗe e beldital ngal e barke gilli ɗi Alla jogii e men. Ko ɗiin kadi woni ɗi pot ɗen reende e siftorde sadak mo Alla wadi finnde jukkondiral men e mum. Ndeen noon enen ne miiɗo ɗen hakkunde men e ɓesnguujj garoyoojji feere no kebirta yaafuya Alla.

Alla hokkii en yidde haa timmi nde o wii: Iisaa, aan ko a biyam mo korsin mi; ko aan kadi feranta mi laawol ngol...”

Tawde kadi eden nganndi rewde Alla ko qirlitaade bonannde mum, wada yidde Alla ndee, ɗooftoo konngol Alla, en kebii laawol. Gollal men ko yo en

njanngin kala mo hebaani oon kabaaru haa yettoo e besnguuji men, mbele been ne ina njanngina besnguuji mum en. Saabi Iisaa al Masiihu cubaado Alla oo wii: “Njehee mbatton leyɣi dɗi fof almuɓɓe am.”

Ko saabi?

Sabu laawol dadɗoore fof alaa so wonaa e makko ngam ko kaŋko rokki en yarlitaare makko mbele keɓ en jikkondiral belngal e Alla. Ko yiiyɗam Iisaa rufi batte bonanndeeji men. Ko Iisaa Alla neli mbele dowa en e peewal mum ngal. Ko Iisaa, Alla huutorii yo won sabaabu ittude en e macungaagu bakkaat. Nde o neli Iisaa, Iisaa ari ko ina laabi cer, o ari ko tuundi alaa e makko; kaŋko mo tuundi alaa o, o arii

roondaande tuundi men o watti dūm e hoore makko,
ngam hollude en gilli baaba oo jogii e men dīi. Saabii:
O wii: “Ngaree e am onon roondiibe donle teddude mi
rokka on fooftere.” Dum teentini Alla ina yidi en nde
rokki en Iisaa cubaado makko oo yo won sabaabu
dadndoore men. Ndeen noon enen fof haa e besnguuji
men garooji ko fayi, laawol men dadndoore ko Iisaa
ngam ko Iisaa tan woni mo aldaa e bakkaat. Jogiido
bakkaat ina woy’aa hoore mum waawaa roondaade ko
goddo.

Fulbe mbii: “Woyi buutaado ko dolde.”

Iisaa ko Alla subii dūm yoo ar o laatoo sadak mo alaa
ella. Ko dūm saabii o jabi yarde mette nde o feŋaa,
comci makko cindondiraa, juude makko peŋaa dūm

fof sabu bakkaat mo mbaɗ den oo. Deen lepte de o yari ko deen wonnoo de podanano den. Ko oo bakkaat dey woni maayde nde kul den ndee.

Ndeen ne dey so tawii eden ngoonɗini ko Alla haali koo; wonde ko Iisaa o subii, ko Iisaa woni konngol ngol, ko Iisaa woni laawol peewal ngol. Ko Iisaa woni fuddoode, woni wortoode, woni peewɗo, timmudo, njurumdeero, dadɗoowo, Ruuhu Alla no Quraana wiiri, dee inde cubaade fof ko Iisaa heerorii de, ko ɗum saabii en potaani hulde maayde.

Pot den ko hulde bakkaat sabu aan goonɗindo konngol Alla ngol, Iisaa maayanii ma haɗkadi a hulaani maayde, hul hade maa ruttaade e bakkaat sabu a hebii baawɗe Alla. A yii no Iisaa fooliri

maayde; kadi Iisaa wuurtii hakkunde maaybe, Iisaa sellinii pawbe e innde mum, Iisaa wuurtinii maaybe. Dee dokke fof de mbad den gaarawol alaa fof nulaado kebdo de gila Nuuhu haa wortooode. Baawde e dokke Iisaa ngasataa; ko furi laabde e sellude e yaajde ko e deftere ina wiye Linjiila tawetee.

Fulbe mbii: “So gacce nattii ko wuurdetee weebat.”

Mbele so neddo wonndii e gacce ina feewnitoo? Baddo ko boni feewnittaako sabu bernde mum deeyataa, waktu fof ina hula hade paawoore rewde e mum, kuugal cattungal fawee e mum. Ko noon bakkodindo ne wayi. Do bakkodindo joodi fof wonata ko e wiide, “Miin so Alla wallaani mi, ko jaynge payi mi.”

Ko gilli, Alla addiri ballal nde o neldi Iisaa mbele faayre ina gasa, moni kala weltoo, wuura. Dum noon miin e maa e enen goonɗinbe Iisaa. Iisaa momtii gacce men, en kebii nguurndam ɗam aldaa e faayre. Sabu en njabii Iisaa maayanii en.

Fulbe mbii: “Jaabiido gumɗo holli dum ko laawol.”

E goonga Alla ina yidɗi en nde o subii en e nder tagoore makko fof no fotirnoo. Enen fof e bonde anniyaaji e golle, Alla ina jokki e hollude en yidde kadi omo jokki e aadiyaŋkaagal makko ngal o fodnoo gila e Nuuhu. Yimbe salinoo ɓe gila e jamaanu Nuuhu ɓee haa hannde hono maɓɓe ina njibinee. Kono Alla teftaaki golle maɓɓe e salaare maɓɓe sabu won aadi O fodnoo. So wonaa ɗuum Alla ina jogii

baawde halkude fof e majannde yiitere, hono no o wadirnoo e jamaanu Nuuhu, nde o boomi salinoobe e jamaanu Nuuhu. Ndeen ko Nuuhu e ko yamirnoo tan dadnoo e musiiba ilam duufan. Gilli Alla ina mawni e men no feewi, o nelii e men Iisaa yo ar dowa en, itta en e nibbere sabu ko en wumbe. Ngumndam men ina mawni sabu haa hannde won e men ndonkii faamde maande nde Alla holli en ndee. Ndeen maande ko Iisaa. Iisaa ko timmudo; timmal makko ko o alaa bakkaat. Ko kanke woni sadak ummiido e Alla.

Mbele wonaa neddo sakkortonoo ko haa riiwta tuundi, baasal, haa teentina jikkondiral mum e Alla?

Ndeen noon yidaa ko yo oon sadak won ceniido, sabu Alla ko ceniido tee tuundi yahdataa e ko senii. Ndeke

noon so en ndapii ko senii ummoraade e ceniido golle ngasii kadi yidde timmii.

Fulbe mbii: “Mo banti caggal faabru ko les fayti.”

Mbele wonaa! Nawdo ina ndaara do maayi renndina kakurteeje mum wiya ina safra pawbe. Doondiido fenaande haa teddi e jingooje daroo wiya ina waajo e peewal. Waybe noon ko reentetee be. Kala kebo hoolaare goondini konngol Alla ngol, qirlitii e bernde mum e terde mum fof wonde jabii Iisaa maayanii dum, yo reento gila ruttaaki e tuundi, nibbere nde wonnoo ndee. So duum wadii, maa oon dewdo e been dariibe ina kabbii haa yoodi, walla ina njoodii e jonde toowde tawa nder mum en ko tooke, boowal mum en ko suukaara, joomum maa heb ndee jingoore: “Mo

**ɓamti caggal faabru ko les fayti.” Iisaa ɓamtii en e
nder gilli mbele keɓ en yurmeende, ndaɗ en e leepte
janngo.**

***Fulɓe mbii: “Daayɗo bennaani damtindiido moyyere
Alla.”***

**Alla ko joom baawɗe, ko joom yurmeende, ko joom
aadi. Alla ko peewɗo; ko e peewal o tagi tagoore
makko. Alla ina yiɗi tagoore mum haa teenɗi e nedɗo.
Ko ɗum woni yeru Aadama e Hawaa. Maamiraabe
men Aadama e Hawaa ko e jam ngonnoo e fuddoode.
Ko Seyɗaane rewi e mabbe haa itti ɓe e jam mo ɓe
ngonnoo oo. Alla hollii en laawol; laawol ngol ko
Iisaa. Iisaa mo Alla huutorii yo won sadak timmudo
ngam artirde jam mo o waɗannoo maamiraabe men.**

Mbele eden poti damtindaade moyyere Alla?

Alaa! Alla lelnii sariyaaji mum, sariya oo ko jamirooje de o lelni ngam tafto den koye men. Ndeen noon miin e maa walla enen fof hay so en mbarii hoore walla ko en bonbe hoto mbiyen tan jaaynde men ko jaynge. Eden mbaawi hebde ballal, yurmeende Iisaa so tawii en qirlitiima, en pawii hoolaare men, en dooftiima Iisaa e yidde mum. Alla ina weltoo e so neddo waajtiima hoore mum. Waajtaade hoore mum ko nimsitde gede bonde de njahdaani e konngol Alla ngol walla mbiyen sariya mo Alla lelni oo. Kala ko tunwi ummii ko e seydaane.

Yoo Alla dadndu en e Ruuhu bondo oo!

En jaagiima Alla yoo rokku en hakkille, bernde no poolirden Aduna sabu ko seydaane jey.

Yoo Alla dowru en hakilantaagal mum .

Yoo Ruuhu Alla oo gollu e nder berde men mbele golle men ina laato ceniide .

Yoo konngol makko ngol saro e leydi no ngol sarorii e nokku makko ceniido oo nii.

Baawde e Teddungal ngoodanii Alla.

Fof ko Iisaa Almasihu wiya walla wadi woni ko e nder deftere makko wiyeteende Linjiila. So a janngii ndee deftere maa beydu faamamuya maa e ko fayti e Iisaa.

Gila e kaawis, baawde, gilli, yurmeende, teddungal e kala ko Alla haali .

KO SAD MAA FOF HOLLU ALLA

SO ALLA ROKKII, GANO WAAWAA TEETTUDE

SO A YETTII NAMMINDO MA WOTO YEJJIT ALLA

Mars, 2014, Kayes, Mali

Yuurmeende

Ngel deftel ko siftinde en han̄ki: taarik maamiraaɓe men Aadama e Hawaa. E jannginde en hannde no pot ðen jaggirde konngol Alla ngol haa keɓen dadndoore enen e ɓesnguuji men garoyooji.

La Miséricorde

Ce petit livre “La Miséricorde” nous rappelle le passé: L’histoire de nos ancêtres Adam et Eve, et nous enseigne comment entretenir la parole de Dieu pour que nous et les générations futures soyons sauvés.